

Yttrande över Stärkt konstitutionell beredskap (SOU 2023:75)

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har anmodats att yttra sig över rubricerade betänkande.

I likhet med utredningen konstaterar SST att det är av stor vikt att Sverige kan styras på ett demokratiskt, effektivt och rättsenligt sätt såväl i krig och krigsfara som vid allvarliga fredstida kriser. Medan utgångspunkten även fortsättningsvis bör vara att de föreskrifter som kan behövas för att hantera en kris antas i förväg och att en god författningsberedskap på detta sätt upprätthålls, instämmer myndigheten i utredningens bedömning att det finns ett behov av att säkerställa att regeringen har ändamålsenligt utformade befogenheter i den typ av exceptionella nödsituationer som kan uppstå där föreskrifter på det obligatoriska eller fakultativa lagområdet kan behövas antas med mycket kort varsel. Att regeringsformen idag saknar en ordning för denna typ av situationer begränsar möjligheten att effektivt styra riket vid allvarliga kriser och kan – som framhålls i betänkandet – få allvarliga konsekvenser.

De risker som finns med att utvidga regeringens normgivningskompetens på det sätt som utredningen föreslår måste enligt SST:s uppfattning tas på allvar, men också vägas mot de risker som en avsaknad av möjlighet till effektiv normgivning i kritiska lägen medför. Det sätt på vilket den föreslagna regleringen utformats, med bl.a. ett bibehållet avgörande inflytande för riksdagen över föreskrifternas fortsatta giltighet, är enligt myndighetens uppfattning i detta avseende väl avvägt.

SST tillstyrker av dessa skäl utredningens fjärde delförslag om regeringens möjlighet att besluta föreskrifter i allvarliga fredstida kriser. Myndigheten saknar anledning att rikta någon erinran mot utredningen övriga förslag och tillstyrker även dessa.

Som framhålls i betänkandet kan det vid en krissituation vara nödvändigt att begränsa grundläggande fri- och rättigheter i syfte att skydda befolkningen och riket. Utredningens förslag om en utvidgad normgivningskompetens för regeringen vid fredstida kriser innebär i detta avseende att regeringen under vissa förutsättningar föreslås ges samma möjlighet att införa sådana begränsningar som riksdagen. SST vill mot denna bakgrund erinra om att de begränsningar av allmänna sammankomster som infördes under pandemin hade mycket stor påverkan på möjligheterna för trossamfundens medlemmar att samlas till gudstjänst och på andra sätt gemensamt utöva sin religion. Det finns i detta sammanhang också anledning att understryka att myndighetens erfarenheter från sin uppgift att handlägga frågor om

trossamfundens roll i krisberedskapssamordning entydig visar på den betydelse som trossamfundens verksamhet har vid olika typer av samhällskriser, bland annat när det gäller individers psykiska och själsliga välbefinnande och därigenom i förlängningen för upprätthållandet av samhällets samlade motståndskraft. Det är därför angeläget att eventuella begränsningar av trossamfundens möjlighet att bedriva sin verksamhet och enskildas rätt att i gemenskap med andra utöva sin religion i sådana situationer genomförs med yttersta restriktivitet.

Beslut i detta ärende har fattats av direktör Isak Reichel efter föredragning av chefsjuristen Mattias Falk.

